

Filemon Zsolt

Mózes botja

Bizonytalán velünk is előfordult már, hogy egy kezünkben lévő eszköznek váratlanul kiemelt szerep jutott. A Biblia számos ilyen esetet felvonultat. Ott van például Dávid, aki egy kielezett pillanatban fogta a parittyáját, és megváltoztatta vele Izrael történelmét. Vagy Mózes, aki maga sem gondolta, hogy ahhoz a bothoz, amit a kezében tart, egyszer még csodás események kötődnek. De az Elizeus idejében élő özvegyasszony (2Kir 4,1–7) sem tekintett úgy a kamrája sarkában árválkodó olajoskorsóra, hogy az lesz a megmenekülés eszköze számára és fiainak egyaránt. És azt ki gondolta volna, hogy egy hosszú nap végén a pusztában egy kisfiú tarisznyájában lapuló öt lángosból és két apró sült halból sok ezer ember jól fog lakni, miután Jézus a kezébe veszi?

A Biblia beszámolója alapján Mózes élete három

egymásra épülő, de egymástól jól elkülönülő szakaszra osztható. Gyermekségét és fiatalságát *Egyiptom hercegeként* a fáraó palotájában töltötte. Onnan életét mentve kellett menekülnie. A második negyven évet a pusztában élte meg, ahol *Jetró pásztoraként* dolgozott. Minden bizonytalanság ekkor került a kezébe a bot. Életének utolsó harmadát, ami a korábban megszerzett tapasztalataira épült, *Izrael pásztoraként* töltötte, miközben Kánaán felé vezette Isten népét.

A kezében lévő bot meghatározó jelentőséggel bírt élete legnagyobb részében. Amikor Jetró juhait őrizte, a többi pásztorhoz hasonlóan munkaeszközként vette a kezébe, ami onnantól kezdve elválaszthatatlan volt tőle. Ha ledőlt pihenni, szorosán maga mellé helyezte, amikor felkelt, hogy továbbinduljon, ösztönösen nyúlt is utána. Negyven éven keresztül azonban teljesen hétköznapi célokra használta a botját. Ha elfáradt, rátá-

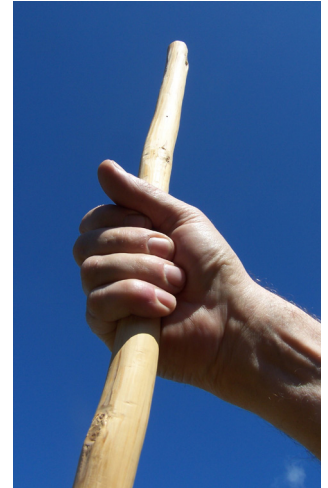
„Alighanem ez az egyetlen olyan feljegyzés a Bibliában, ahol Isten helyteleníti az imádkozást. Természetesen nem az imádsággal volt baja, hanem az időzítéssel. »Mózes – szólt Isten –, most nem ennek van itt az ideje, emeld föl a botodat!«”

maszkodott, este ez alatt engedte át és számolta meg a juhokat, ennek segítségével emelte ki a nyájából a sérülteket, és ha kellett, ezzel védte meg a bárányokat a vadaktól.

A botra mint különleges eszközre Isten tereli rá a figyelmét, amikor váratlanul megkérdezi tőle, hogy mi van a kezében (2Móz 4,2). Ez még a szolgálatra való felkészítése elején történt, miközben Mózes az alkalmatlanságát bizonygatta Istennek, és láthatóan nem tulajdonított nagy jelentőséget Isten kérdésének. A válasza tömörebb nem is lehetne: *bot*. Egyébként pedig mi köze van ennek a botnak az egész megbízatáshoz? Mózes ekkor még nem tudta, hogy Izrael történetében Isten kiemelt szerepet szánt a botnak. De ettől fogva valahogy jobban ragaszkodott hozzá. Éppen ezért meglepő, hogy nem jelentett számára különösebb gondot, hogy Egyiptomba érve megengedje Áronnak, hogy a kezébe vegye és használja. Láthatóan azt sem tartotta presztízskérdésnek, hogy Isten félreérthetetlenül Áron botjának (2Móz 7,12) nevezze, sőt még az sem jelentett számára problémát, hogy a bot nem az ő kezében volt, mielőtt kígyóvá változva elnyelte volna az egyiptomi varázslók botjait. Nagyszerű ellenpontja ez a szolgálattelvők között időnként fellelhető szolgatársi féltékenységnek. Mert ugye, nem az a lényeg, hogy kié a bot, még az sem igazán számít, hogy éppen kinek a kezében van, csak egyvalami fontos: hogy az Örökkévaló ügyét szolgálja.

A Mózes kezében lévő bot legközelebb már csak a pusztában kapott szerepet. Figyelemre méltó tény, hogy az Írás itt nevezi először Mózes botjának. Izrael itt még a pusztai vándorlás elején tartott, de máris kilátástalan helyzetbe került. A Vörös-tengerhez közeledve hátuk mögött hatalmas porfelhő jelezte a fáraó seregének közeledtét. Mózes azonban *hitt*, mert találékonyabbnak tartotta Istent annál, mint hogy kihozza népét a rabszolgaságból, majd hagyja, hogy korábbi rabtartóik lemészárolják őket. Miközben imádságban kereste a megoldást, váratlan útmutatást kapott Istentől: hagyja abba a kiáltást (azaz ne imádkozzon tovább), hanem emelje fel a botját, nyújtsa ki a tengerre, és válassza kétfelé, hogy szárazon menjenek át a tenger közepén (2Móz 14,15–16). Alighanem ez az egyetlen olyan feljegyzés a Bibliában, ahol Isten helyteleníti az imádkozást. Természetesen nem az imádsággal volt baja, hanem az *időzítéssel*. Mózes – szólt Isten –, *most nem ennek van itt az ideje, emeld föl a botodat!*

A Mózes botjához köthető újabb csodára nem kellett sokat várni. Izrael Refidimbe érkezett, de ott nem volt víz, a nép pedig szomjazott. *Vedd a botodat a kezedbe, amivel a folyóra (Nílus) ütöttél, üss a sziklára, és víz jön ki belőle* – hangzik Isten újabb parancsa (2Móz 17,5–6). A csoda az volt, hogy víz fakadt a kősziklából. Nem kellett

sokat várni, hogy ismét szerephez jusson a bot. Történt ugyanis, hogy a pihenőjét tartó Izraelt megtámadta Amálék (2Móz 17,9). A Mózes által választott stratégia időtlennek bizonyult. Miközben Józsué egy csapatot vezetett Amálék ellen a völgyben, addig Mózes a halom tetején imádkozott. Mózeset leginkább üres kezeit az ég felé emelve szoktuk elképzelni, de ha megnézzük a szöveget, abból láthatjuk, hogy ott is kezében volt az *Istentől kapott botja* (2Móz 17,9). Itt Mózes már egyértelműen számolt a kezében lévő bot erejével.

A Szentírás még egy epizódot elénk tár a „bot életéből”, ami egyben komoly figyelmeztetés is Isten szolgálói számára. Mirjam halála után a nép éppen Kádésban táborozott, és elfogyott a vizük és vele együtt a türelmük is. Isten ezúttal is szólt Mózesnek: *vedd a botodat, gyűjtsd össze a népet, és Áronnal együtt mondjátok a sziklának, hogy adjon vizet*. Miután Mózes elvette a botját az Úr színe előtt, mérgében (10. vers) *kétszer ráütött vele a sziklára*. Ami azután történt, az nagyon tanulságos. Sok víz fakadt, és ivott a nép meg az állatok is. Látszólag ugyanaz történt, mint korábban Refidimben, de csak látszólag. Mert igaz ugyan, hogy Isten jóságának köszönhetően mindenki ihatott a sziklából ömlő vízből, de Mózes és Áron ezúttal nem bíztak meg Istenben, és nem adtak dicsőséget Istennek.

Miért van az, hogy valami egyszer csodálatosan működik, másszor pedig megszégyenít? A válasz az Isten parancsához való viszonyulásban rejlik. Mózes ezúttal furkósbotként használta a kezében lévő botot, és ezt Isten nem engedi meg. Mózes emiatt nem mehetett be az ígéret földjére (4Móz 20,7–12)!

Mózes botjának legalább két tanulsága lehet számunkra. Az egyik, hogy amit Isten a kezünkbe ad, és

„Miért van az, hogy valami egyszer csodálatosan működik, másszor pedig megszégyení? A válasz az Isten parancsához való viszonyulásban rejlik.”

amire ráirányítja a figyelmünket, azt bátran, hittel, és ami legalább ennyire fontos, rendeltetészerűen – Isten parancsa szerint – használjuk. A másik, hogy semmit se tartsunk jelentéktelennek abból, amire Isten rátereli a figyelmünket, mert azzal terve van.

Gondoljunk bele, mi lett volna, ha a fentebb említett özvegyasszony nem értékelte volna eléggé a házában lévő egyetlen olajoskorsót, amire Illés terelte rá a fi-

gyelmét, és azt válaszolta volna Illés kérdésére, hogy nincs semmije! Mi lett volna, ha András nem tartotta volna érdemesnek, hogy említést tegyen Jézusnak a kisfiú tarisznyájában lapuló öt kenyérről és két halról? Minden, ami a kezünkben van, végső soron Istené. De hogy mire használjuk, egyáltalán használjuk-e valamire, az már a mi személyes felelősségünk. Bármilyen legyen az, amit Isten a kezünkbe adott, amire felhívta

~
77. zsoltár

*Hangosan kiáltok Istenhez, Istenhez
kiáltok, hogy figyeljen rám.*

*Nyomorúságom idején az Úrhoz
folyamodom, kezem éjjel is kitárom
feléje lankadatlanul, de lelkem
nem tud megvigasztalódni. Istenre
gondolok, és csak sóhajtozom, róla
elmélkedem, és elcsügged a lelkem.
Szemeimet nyitva tartod, szótlánul
hánykolódom. Gondolkozom a régi
napokon, a hajdani esztendőkön.*

*Eszembe jutnak énekeim éjjelente,
szívemben elmélkedem, és ezt kutatja
lelkem: Vajon végleg eltaszít az Úr, és
nem tart tovább jóakarata? Végképp
elfogyott szeretete, érvénytelen lett
ígérete nemzedékről nemzedékre?
Elfelejtette kegyelmét az Isten, vagy
elnyomta irgalmát a harag? Az az én
bajom, gondoltam, hogy megváltozott
a Felséges jóindulata.*

*Emlékezem az Úr tetteire,
visszagondolok hajdani csodáira.
Végiggondolom minden tettetted,
elmélkedem dolgaidon. Szent a te
utad, Istenem! Van-e oly nagy Isten,
mint a mi Istenünk? Te vagy az Isten,
aki csodákat tettél, megismertetted
erődet a népekkel. Megváltottad
hatalmaddal népedet, Jákób és József
fiat. Láttak téged a vizek, ó Isten,
láttak a vizek, és megremegtek, a
mély vizek is reszkettek. A felhők
ontották a vizet, a magas fellegek
mennydörögtek, nyilaid pedig
cikáztak. Mennydörgésed hangzott a
forgószelemben, villámok világították be
a világot, reszketett és rengett a föld.
Utad a tengeren át vezetett, ösvényeid
a nagy vizeken, lépteid nyoma nem
látszott. Mint nyáját, úgy vezetted
népedet Mózes és Áron által.*